13 AI ZA KREIRANJE SADRŽAJA

Težina

Srednje

Trajanje

12 min.

Alati/Materijal

- Računar sa internet konekcijom
- Sadržaj tvoje ture/stanice
- Pristup AI platformama (ElevenLabs, ChatGPT, Claude, Perplexity...)

Ciljevi / Ishodi

- Steći bolju predstavu o tome kada i kako koristiti AI u kreiranju ture
- Naučiti da kreiraš audio-sadržaj pomoću AI alata za glas (ElevenLabs)
- Naučiti da generišeš slike pomoću AI za svoju turu
- Pisati efikasne promptove za bolje AI rezultate.

Napomena: AI je oblast koja se brzo razvija. Sadržaj ovog tutorijala odražava stanje AI u trenutku pisanja.

1) Zašto koristiti AI u digitalnoj turi i u kojoj meri?

AI ti može pomoći na različite načine prilikom kreiranja ture kulturnog nasleđa. Može ti pomoći da uštediš vreme na određenim zadacima, kreiraš upravo one resurse koji su ti potrebni, podstakneš kreativnost istražujući nove ideje, stilove i formate, kao i da ture učiniš zanimljivijim (glasom, vizuelima, pripovedanjem).
Ključno je znati koje alate koristiti, kako i kada. Ovaj deo tutorijala pomoći će ti da odgovoriš na ta pitanja. Posebno se fokusira na AI za istraživanje, AI kreiranje audio-sadržaja i AI kreiranje slika.

Kada AI može biti koristan?

a) AI alati mogu ti pomoći da uštediš vreme u istraživanju, naročito da:

- Stekneš prvu ideju o potencijalnim stanicama ili podtemama koje bi mogle ući u tvoju turu – ali imaj na umu da je to samo polazna tačka istraživanja, način da „stekneš opštu sliku"
- Pronađeš relevantne arhive na internetu

Koje platforme za to? Perplexity, Mistral, ChatGPT, Claude

Sufinansira Evropska unija

Ipak, budi oprezan. Koristi AI alate da ti pomognu da pronađeš resurse, a ne da ti daju gotove odgovore.

Za to postoje tri glavna razloga:

- Ova tura je prilika da podeliš SVOJU viziju grada, a ne viziju koju o njemu ima AI.
- AI može da halucinira i izmišlja činjenice. To što AI nešto kaže ne znači da je to istina.
- Direktno korišćenje odgovora AI sprečava te da iskoristiš prirodan tok istraživanja i otkrivanja: jedan resurs vodi ka drugom ili ka novoj ideji kada se istraži u potpunosti.

- Da bismo ti pomogli, u nastavku možeš pronaći primer dobrog i lošeg prompta (= tekstualne instrukcije koju daješ AI).

Dobar prompt

„Ponašaj se kao lokalni istoričar. Predloži pouzdane i dostupne resurse (poput arhiva, muzeja, akademskih članaka, lokalnih institucija, istorijskih udruženja ili pouzdanih veb-sajtova) o industrijskom nasleđu Monsa (Belgija).”

Loš prompt

„Napiši istoriju industrijskog nasleđa Monsa.”

Sufinansira Evropska unija

b) AI ti može pomoći u kreiranju sadržaja (audio, video, tekst, slike).

Evo pregleda šta možeš da uradiš sa svakom kategorijom AI:

Kategorija veštačke inteligencije	AI alati	Šta se može uraditi pomoću njega
Generisanje teksta pomoću veštačke inteligencije	Claude, Mistral, ChatGPT, Gemini	→ Kreiraj svoju priču zajedno sa veštačkom inteligencijom → Zamoli veštačku inteligenciju da ti pomogne da skratiš tekst → Generiši pitanja za kviz na osnovu teksta → Dobij povratne informacije o tonu i jasnoći svog teksta
Generisanje glasa pomoću veštačke inteligencije	ElevenLabs	→ Pretvori svoju napisanu naraciju u audio-vodič bez buke u pozadini
Generisanje slika pomoću veštačke inteligencije	ChatGPT, Gemini, Mistral, Leonardo, DALL·E, and DeepAI	→ Kreiraj vizuelni sadržaj kada fotografija ne postoji ili kada nemaš pristup fotografijama → Ilustruj koncept
Generisanje video-sadržaja pomoću veštačke inteligencije	Leonardo	→ Animiraj istorijsku fotografiju → Kreiraj upečatljiv i imerzivan uvod u svoju turu

Imaj na umu

AI alati su asistenti, a ne zamena. Priča, istraživanje i uređivačke odluke i dalje su tvoji. AI treba samo da ti pomogne da ih realizuješ.

Sufinansira Evropska unija

2) AI za kreiranje audio-sadržaja

Audio-vodiči pomažu da tvoja tura bude pristupačnija i imerzivnija. AI alati za glas mogu pretvoriti tvoj pisani tekst u naraciju na različitim jezicima, u različitim tonovima ili stilovima. Možeš, na primer, koristiti ElevenLabs da brzo generišeš audio-verzije svog sadržaja. U toolbox-u ćeš pronaći tehnički opis ElevenLabs-a i poređenje ovog resursa sa drugim platformama. U ovom tutorijalu naći ćeš sve osnovne informacije za početak korišćenja ElevenLabs-a.

Šta možeš da uradiš sa ElevenLabs-om?

- Pretvori bilo koji tekst u govor koji zvuči prilično prirodno
- Biraj među stotinama gotovih glasova
- Kloniraj glas iz kratkog audio-snimka i koristi ga u turi (na primer svoj glas)
- Dobij audio-snimke na više od 30 jezika

Dobro je znati:

- Besplatni plan uključuje 10.000 karaktera mesečno
- Rezultat je u MP3 ili WAV formatu
- Radi direktno u pregledaču

Kako da koristiš ElevenLabs za svoju turu?

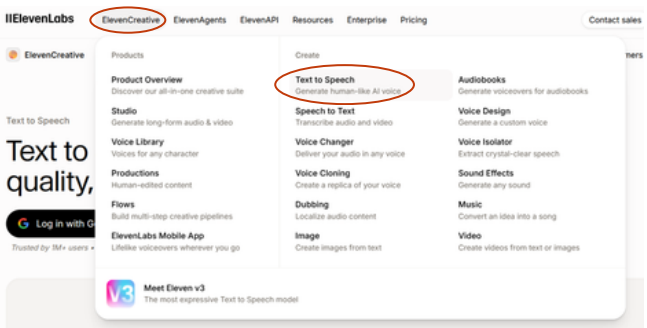
KORAK PO KORAK

1 Napiši scenario naracije

AI glas najbolje radi sa tekstom koji zvuči prirodno. Piši kao da govoriš, a ne kao da pišeš esej.

2 Idi na elevenlabs.io i napravi besplatan nalog

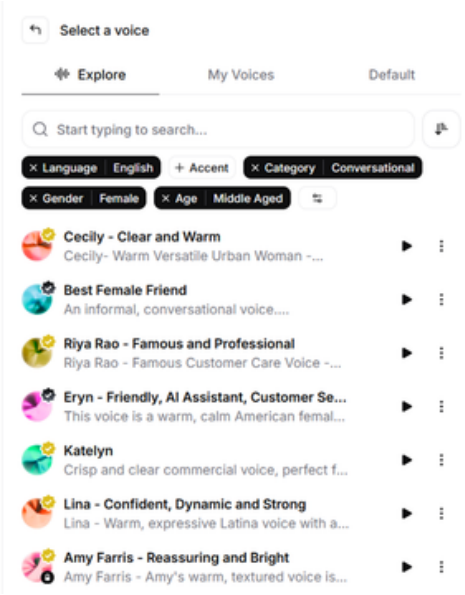
Besplatni nalog ti daje dovoljno kredita da testiraš i napraviš kratke audio-snimke. Klikni na „Eleven Creative – Text to Speech – Convert Text to Speech" i izaberi „Text to Speech" u levoj koloni da bi pristupio opciji kreiranja govora.

Sufinansira Evropska unija

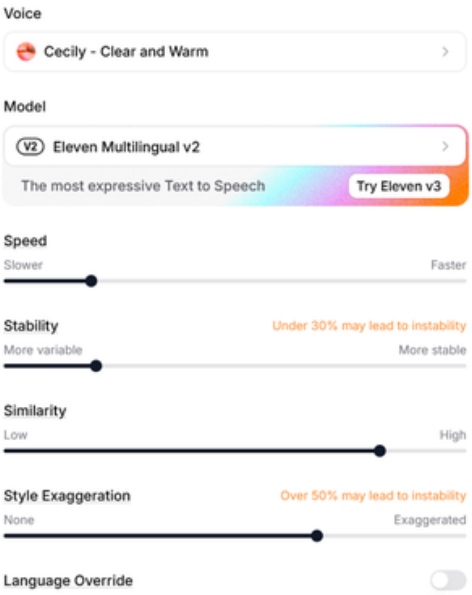
3 Izaberi glas koji odgovara tonu tvoje ture

Izaberi jezik i isprobaj nekoliko glasova. Za audio namenjen deljenju istorijskih činjenica možda ćeš želeti smiren, jasan glas. Igra ili izazov mogu zahtevati energičniji glas. Glasove možeš filtrirati po jeziku, akcentu, kategoriji, polu i uzrastu.

4 Nalepi tekst, podesi brzinu i stil, generiši audio

Kada je audio kreiran, preslušaj ga. Pokušaj da blago izmeniš fajl ako neke reči zvuče neprirodno.

5 Preuzmi MP3 fajl i učini ga dostupnim

Dodaj audio u interaktivnu prezentaciju (npr. Genially) ili pronađi mesto za hostovanje (npr. Google Drive). U drugom slučaju, proveri podešavanja kako bi bio siguran da svi mogu da pristupe fajlu. Kada to uradiš, kopiraj link da bi ga povezao sa QR kodom (za više detalja o tome kako se to radi, pogledaj odeljak 8 ovog tutorijala).

Savet

Nakon što preuzmeš audio-fajl, i dalje možeš da ga uređuješ pomoću alata za montiranje predstavljenih u ovom tutorijalu (na primer Audacity). To ti može pomoći da promeniš brzinu ili jačinu zvuka, ili da dodaš tišinu ili zvukove/muziku kada je potrebno.

Sufinansira Evropska unija

3) AI za kreiranje slika

Alati poput ChatGPT, Mistral, Gemini, Leonardo, DALL·E i DeepAI mogu generisati slike za tebe. Mogu se kreirati samo iz tekstualnog prompta ili iz kombinacije prompta i postojeće slike. Posebno su korisni za kreiranje ilustracija ili vizuela u određenom stilu (fotografija, ilustracija, slikarstvo...).

Primeri:

- Glavna slika ture „Mons, an Ideal City?" (Belgija) kreirana je pomoću AI. Ideja idealnog grada je apstraktna i teško ju je ilustrovati stvarnim fotografijama Monsa. Zato nam je AI, iz jednostavnog prompta, pomogao da ovaj koncept vizualizujemo na kreativan način.

- Slike korišćene u Genially prezentaciji za Stanicu 2 — „Mons, Women, Past and Present" (Belgija) takođe su generisane pomoću AI. Cilj je bio da se vizuelno predstave dve zajednice žena (kanonise i beginke), iako je istorijske slike o njima u Monsu bilo teško pronaći. Korišćenje, na primer, slike današnjeg predstavljanja kanonisa u folkloru, zajedno sa promptom, pomoglo je da nastane slika koju smo koristili u turi.

Koje korake treba pratiti?

1 Napiši dobar prompt

Svaki AI alat odgovara na „prompt". Kvalitet rezultata umnogome zavisi od toga koliko jasno opišeš šta želiš. Evo osnovne formule:

- **Tema:** Koji je glavni rezultat koji želiš? Budi konkretan. „Pijačna ulica" je neodređeno. „Prometna ulična pijaca hrane u belgijskom industrijskom gradu 1920. godine" nije.
- **Stil:** Kako treba da izgleda? „Crno-bela fotografija", „ulje na platnu"...
- Raspoloženje ili atmosfera: Koje osećanje treba da prenese? „Melanholično", „puno nade", „toplo i nostalgično"...
- **Ograničenja:** Šta treba izbegavati? „Bez modernih automobila", „bez teksta na slici"...

Evo primera prompta za sliku:
„Kaldrmisana ulica u belgijskom rudarskom gradu tridesetih godina 20. veka, rano jutro sa laganom maglom, bez ljudi, meke boje, realističan fotografski stil."

2 Doradi svoj zahtev

Razgovaraj sa AI da bi doradio zahtev na osnovu razlike između rezultata koji si dobio i onog koji želiš.

3 Obavesti posetioce

Kada dodaš sliku u prezentaciju, naznači da je generisana pomoću AI.
Jasan natpis poput „Generisano pomoću AI, ilustracija zasnovana na istorijskim izvorima" pokazuje transparentnost i čini tvoju turu pouzdanijom.

Završni saveti

- Proveri šta je napisano ili kreirano. AI može da pogreši.
- Koristi AI kao podršku svojoj viziji, a ne kao zamenu.
- Prompt je ključan: uvek daj jasan kontekst. Tema, publika i ton su važni.
- Kada je moguće, doradi rezultat. Učini ga svojim.
- Ne oklevaj da postepeno dorađuješ svoj zahtev AI alatu. Probaj, podesi, generiši ponovo.

Sufinansira Evropska unija

Završni saveti

- Budi transparentan. Reci publici kada je AI korišćen.
- Uvek budi oprezan sa informacijama koje deliš sa AI. Ne deli privatne informacije o sebi ili o ljudima koje si intervjuisao (imena, privatne priče...)
- Misli ekološki. Imaj na umu da AI alati troše energiju, pa ih koristi samo kada su ti zaista potrebni.

Sufinansira Evropska unija

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.